

Probleme și soluții legale privind criza COVID-19

Cuprins

<i>Cuvântul editorului</i>	ix
<i>Abrevieri</i>	xi
<i>Sumar de legislație</i>	xiii

DREPT PUBLIC

Dana APOSTOL-TOFAN Anomaliile legislative ale stării de urgență	1
Ovidiu PODARU <i>Errare humanum est. Perseverare...</i> Câteva gânduri despre „actul de guvernământ” – un dinozaur care refuză să dispară	16

DREPTURI FUNDAMENTALE

Ștefan DEACONU, Andrei-Răzvan LUPU Libertate în captivitate. Câtă libertate poți avea într-o situație de izolare/autoizolare?	29
Mihail STĂNESCU-SAS Impactul măsurilor de prevenție sanitară dispuse în context pandemic asupra manifestării libertății conștiinței	43
Levana ZIGMUND Pandemia și vaccinarea obligatorie	68

PROTECȚIA DATELOR PERSONALE

Luciana PREDA Datele personale între pandemie și protecție, între hârtii și digitalizare	89
---	----

LEGEA CONTRACTUALĂ GENERALĂ

Alin SPERIUSI-VLAD Impreviziunea, forța majoră și cazul fortuit. Instrucțiuni de folosire	102
Dan-Adrian CĂRĂMIDARIU, Maximilian-Andrei DRUȚĂ To heal or to kill a contract? Metamorfozele pandemiei în contractele civile	121
Cornel POPA Chiar și bunurile de gen pier câteodată	150
Petruța-Elena ISPAS, Mădălina DINU Executarea obligațiilor civile – o iluzie în contextul pandemiei	162

CIVIL ȘI PROCESUAL CIVIL

Valentin MIRCEA Cine achită nota de plată a crizei COVID-19?	179
Gabriela RĂDUCAN, Carolina-Maria NIȚĂ Virusul pandemic – efect de domino în judecarea cauzelor civile și de drept administrativ	187

DIGITALIZAREA JUSTIȚIEI

Ionuț MILITARU, Călin Viorel IUGA Justiția civilă la distanță. Soluții de digitalizare	225
---	-----

ARBITRAJ

Beatrice ONICA-JARKA Și vreme este pentru arbitraj... Cum soluționăm disputele în vremuri pandemice și postpandemice?	243
---	-----

DREPTUL MUNCII

Raluca DIMITRIU Un panaceu: suspendarea contractelor de muncă	256
Răzvan ANGHEL Delimitarea timpului de lucru de timpul de odihnă în timpuri de pandemie. O problemă cu potențial de răspândire	274

DREPTUL SĂNĂTĂȚII

Ana-Miruna PREDA Răspunde sau nu răspunde personalul medical? Aceasta este întrebarea	297
--	-----

DREPTUL AFACERILOR

Ferdinand SECOȘAN Oops! Forță majoră! Comerț sub epidemie	313
Lavinia TEC Societăți, asociații și fundații: reuniuni... pandemice.....	333

TRANSPORTURI

Juanita GOICOVICI Drepturile pasagerilor: zboruri anulate în circumstanțe excepționale	346
---	-----

CREDITE BANCARE

Lucian BERCEA

Oxygen Not Included? „Facilitățile” acordate debitorilor din contractele de credit bancar afectate de instituirea stărilor excepționale 369

PROCEDURA INSOLVENȚEI

Cătălin I. RADBĂȚĂ, Vlad NICOLAE

Bat falimentele la ușă. Deschidem sau nu? 400

DREPTUL CONCURENȚEI

Paul PRISECARU

Regulile de concurență într-o lume binară 419

FISCALITATE

Alexandra SMEDOIU

Fiscalitatea pe timp de pandemie: ajută sau omoară business-ul? 434

ACHIZIȚII PUBLICE

Laura-Alexandra FARCA, Dacian C. DRAGOȘ

Achizițiile publice – viteză: un sport la care suntem campioni! 450

ADMINISTRAȚIE

Nicoleta MIULESCU

Sunt pregătite autoritățile administrației publice locale pentru o situație de urgență? 474

CONTRAVENȚIONAL

Mircea URSUȚA

Amenzile în urgență. Agentul 007 în alertă! 496

DREPT PENAL ȘI PROCESUAL PENAL

Valerian CIOCLEI

Molimă și pedeapsă. Aspecte criminologice și de drept penal 512

Andrei ZARAFIU, Corli-Cătălina GEANĂ, Cristina-Georgiana IORDACHE

Iluzia timpului pierdut sau despre suspendarea cauzelor și întreruperea termenelor în materie penală în context pandemic 528

Georgiana ANGHEL-TUDOR

Suspendarea sau continuarea cursului termenului prescripției răspunderii penale pe durata stării de urgență? 553

DREPTUL UNIUNII EUROPENE

Gabriel-Liviu ISPAS	
Politici publice ale Uniunii în criză economică. Căutăm consensul sau salvăm economia?	565
<i>Index alfabetic</i>	577

Anomaliile legislative ale stării de urgență

Instituirea stării de urgență, pentru prima dată în România postdecembristă, în temeiul Constituției din 1991 revizuită și republicată în anul 2003, a determinat emiterea/adoptarea unor acte juridice de către autoritățile publice, fără precedent, în sistemul legislativ românesc. Dincolo de dilemele create prin actele normative adoptate în această perioadă, există câteva certitudini cu privire la starea de urgență. În primul rând, este evident că starea de urgență reprezintă o perioadă de anormalitate în evoluția unei societăți, o situație excepțională datorată unor cauze neprevăzute, ce nu pot fi anticipate dinainte, și de aici, nesiguranța evidentă, în configurarea unui cadru normativ cât mai adecvat. În al doilea rând, este fără îndoială că starea de urgență atrage restrângerea unor drepturi și libertăți fundamentale ale cetățenilor, cel mai adesea, consacrate în Legea fundamentală.

În al treilea

rând, este firesc ca aceste restrângeri consacrate legislativ să provină de la o autoritate cu legitimitate populară. În al patrulea rând, principiul proporționalității măsurilor luate cu „răul” ce se dorește a fi înlăturat trebuie avut în vedere, în reglementările adoptate de autoritățile publice competente, în timpul stării de urgență. Nu în ultimul rând, este normal ca și în această stare de anormalitate să existe forme de control asupra măsurilor care sunt luate, cu atât mai mult cu cât acestea sunt rezultatul unui drept de apreciere, al unei veritabile puteri discreționare de care dispun autoritățile publice.

Sumar:

§1. Scurtă incursiune în trecut	2
§2. Fundamente constituționale ale stării de urgență.....	3
2.1. Fundamente constituționale din trecut.....	3
2.2. Fundamente constituționale actuale.....	5
§3. Fundamente legale ale stării de urgență.....	7
3.1. Reglementarea privitoare la regimul stării de urgență.....	7
3.2. Aspecte de neconstituționalitate ale regimului stării de urgență.....	8
3.3. Alte fundamente legale ale stării de urgență	10
§4. Natura juridică a decretului de instituire a stării de urgență.....	11
§5. Concluzii.....	15

Errare humanum est. Perseverare...

Câteva gânduri despre „actul de guvernământ”

– un dinozaur care refuză să dispară

Fantoma „actelor de pură oportunitate”, pe care un organ administrativ le poate emite/ adopta în afara cenzurii instanței de contencios administrativ, a bântuit dintotdeauna sistemul nostru de drept public. În mod paradoxal, judecătorul este primul care le-a confirmat existența, negându-și propria competență de control al legalității acestora, întemeindu-se fie pe „natura”, fie pe „scopul” emiterii lor (deopotrivă „politice”): rațiuni care țin de protejarea unui interes public superior, situate înafara pregătirii sale, (strict juridice), l-au determinat să rămână deoparte, lăsându-le „specialiștilor” toată libertatea de mișcare. Categoria actelor zise „de guvernământ” a evoluat într-o dublă direcție: pe de o parte, a fost recunoscută legal, dobândind chiar o reglementare de ordin constituțional [art. 126 alin. (6) din Legea fundamentală]; pe de alta, și-a restrâns permanent conținutul, azi rămânând în această categorie doar „actele emise în relația cu Parlamentul”. Dar și acestea au continuat să existe aproape exclusiv pe hârtie, în lipsa unor situații de criză. Iar când actuala criză sanitară a apărut, sistemul juridic a continuat să recunoască actului de guvernământ regimul special de imunitate, în ciuda faptului că, de la ultima sa apariție în prim-plan, decorul s-a schimbat fundamental sub acțiunea dreptului european și a jurisprudenței CtEDO: să fie, oare, aceasta, o eroare în care continuăm să perseverăm?

Sumar:

§1. O premisă: anormalul și dreptul – o „criză” a dreptului „de bun simț”	17
§2. Actul de guvernământ: „să lăsăm specialiștii să-și facă treaba!”	18
2.1. Un criteriu imposibil de găsit.....	18
2.2. O provocare încă actuală	21
§3. Două posibile limite ale controlului jurisdicțional: una temporală, alta materială.....	23
3.1. Putere discreționară perpetuă sau doar temporară? (anulare vs. suspendare).....	23
3.2. Putere necenzurabilă sau act necenzurabil? (anulare vs. daune).....	25
§4. În loc de concluzie... o dilemă. Sau... un compromis!.....	27

dr. Ștefan DEACONU

Prof. univ., Facultatea de Drept, Universitatea din București

Avocat partener, SCA Leaua Damcali Deaconu Păunescu - LDDP

drd. Andrei-Răzvan LUPU

Facultatea de Drept, Universitatea din București

Avocat, Baroul București

Libertate în captivitate

Câtă libertate poți avea într-o situație de izolare/autoizolare?

Pandemia de COVID-19 a avut serioase consecințe asupra sistemului de drept din România și, cu precădere, asupra drepturilor și libertăților fundamentale în perioada stării de urgență și a stării de alertă. Atât în cazul drepturilor și libertăților prevăzute de Constituție, cât și în cel al drepturilor stabilite prin acte juridice de drept internațional, sunt impuse reguli stricte cu privire la posibilitatea statului de a restrânge drepturile și libertățile fundamentale în anumite situații. În ce măsură au fost respectate aceste reguli de către autoritățile române, care au fost principalele probleme juridice, specifice dreptului constituțional, apărute odată cu instituirea stării de urgență și, ulterior, cu stabilirea stării de alertă și ce mecanisme juridice au fost utilizate de către stat, sunt temele asupra cărora ne-am axat în analiza de față.

Sumar:

§1. Justul echilibru între puterea statului și garantarea drepturilor și libertăților.....	30
§2. Legi stabile, clare și previzibile chiar și pentru situații excepționale	31
§3. Măsurile excepționale necesită adoptarea rapidă a unor decizii	32
§4. Inovațiile juridice și construcțiile normative bizare nu-și au locul în drept	32
§5. Accesul la justiție și controlul juridic al actelor de instituire a stării de urgență și a stării de alertă.....	34
§6. Structura instituțională și mecanismele specifice măsurilor excepționale	36
§7. Instituirea măsurilor excepționale nu trebuie să însemne pierderea drepturilor noastre fundamentale.....	37
§8. Necesitatea unei proceduri clare de stabilire a restrângerii unor drepturi și libertăți fundamentale.....	38
§9. Câtă libertate poți avea totuși într-o situație de izolare/autoizolare?	41

drd. Mihail STĂNESCU-SAS

Facultatea de Drept, Universitatea din București

Judecător, Curtea de Apel Constanța

Impactul măsurilor de prevenție sanitară dispuse în context pandemic asupra manifestării libertății conștiinței*

Unele dintre normele adoptate în timpul stării de urgență instituite pentru combaterea pandemiei de coronavirusă (COVID-19) au condus, în mod direct sau indirect, la restrângerea exercițiului libertății conștiinței. Justificarea, în condițiile art. 53 din Constituție, a acestei restrângeri produse indirect, prin măsuri îndreptate direct asupra exercițiului altor drepturi și libertăți fundamentale, nu are loc în condiții neapărat identice cu cele incidente în cazul acestora, astfel încât, de exemplu, justificarea unei restricții generale de circulație nu este automat suficientă atunci când aceasta afectează exercițiul libertății conștiinței. Totodată, o parte dintre normele adoptate în context pandemic au avut valoare pur interpretativă, confirmând neafectarea exercițiului libertății conștiinței, astfel cum este guvernat de dreptul comun, iar altele au avut caracter derogatoriu de la normele generale de prevenție sanitară, fie facilitând, fie îngreunând acest exercițiu. Acest context normativ a fost însoțit de acordurile încheiate între Ministerul Afacerilor Interne și Biserica Ortodoxă Română, care necesită o atenție specială, din perspectiva efectelor lor asupra ordinii juridice. Măsura în care exercițiul libertății conștiinței a fost îngăduit, chiar și în prezența unor prevederi prin care s-a derogat în sens favorabil de la măsurile generale de prevenție sanitară, intră *post factum* într-un calcul de proporționalitate cu scopul urmărit, al cărui rezultat depinde de înțelegerea nu numai a contextului pandemic, ci și a libertății conștiinței, ca drept fundamental cu exigențe specifice față de stat, precum și de estimarea impactului pe care fiecare dintre măsurile de prevenție sanitară l-a avut asupra exercițiului său.

Sumar:

§1. Considerații introductive	44
1.1. Coordonatele studiului	44
1.2. Restrângerea exercițiului libertății conștiinței și concilierea lui cu exercițiul altor drepturi și libertăți fundamentale	45
§2. Măsuri de restrângere a exercițiului libertății conștiinței adoptate în contextul pandemiei de coronavirusă.....	47
2.1. Scopul clasificării	47
2.2. Măsuri cu efect indirect de restrângere a exercițiului libertății conștiinței	49
2.2.1. Restricțiile de circulație	49
2.2.2. Limitarea întrunirilor	50
2.2.3. Observații	51
2.3. Măsuri cu efect direct de restrângere a exercițiului libertății conștiinței	52
2.3.1. Dispoziții normative	52
2.3.2. Acțiunea normelor derogatorii, cu efect direct asupra exercițiului libertății conștiinței, și a normelor interpretative	52
2.3.3. Adecvarea limbajului juridic normativ în raport cu faptul religios	54
§3. Măsurile adoptate prin acordurile dintre Patriarhia Română și Ministerul Afacerilor Interne	56
3.1. Cuprinsul acordurilor	56
3.1.1. Norme prin care s-a particularizat, în raport cu ritualurile și practicile religioase asociate Sărbătorilor Pascale, aplicarea măsurilor de prevenție sanitară stabilite prin acte normative	57
3.1.2. Norme care au instituit derogări de la măsurile de prevenție sanitară, în sens favorabil exercițiului libertății religioase	59
3.1.3. Norme care au prevăzut implicarea directă a angajaților Ministerului Afacerilor Interne în îndeplinirea unor ritualuri și practici religioase	60
3.1.4. Observații generale asupra normelor celor două acorduri	60
3.2. Natura juridică a acordurilor	61
3.2.1. Acordurile sunt contracte administrative	61
3.2.2. Aparența unor acte normative	62
3.3. Efectele acordurilor	64
3.3.1. Implicarea directă a angajaților Ministerului Afacerilor Interne la îndeplinirea unor ritualuri și practici religioase	64
3.3.2. Asigurarea respectării măsurilor de prevenție sanitară	65
3.3.3. Aparenta canonizare a măsurilor de prevenție sanitară	66
§4. Considerații finale	67

Pandemia și vaccinarea obligatorie

Proiectul de lege privind vaccinarea persoanelor în România, aflat în acest moment pe rolul Camerei Deputaților și care propune introducerea obligației de vaccinare pentru copii și, în anumite situații, pentru adulți, a stârnit deja multe controverse, accentuate acum, pe fondul pandemiei de COVID-19. În cazul în care Proiectul va fi adoptat fără modificări majore, principiile și regulile care se desprind din practica CtEDO și doctrina dezvoltată în jurul CEDO și al Convenției de la Oviedo ar putea constitui temeiul unor obiecții ori excepții de neconstituționalitate, al unor acțiuni în contencios administrativ împotriva actelor administrative emise în baza legii ori al unor plângeri la CtEDO. Întrebările privind implicațiile juridice ale vaccinării obligatorii sunt cu atât mai prezente cu cât diferite autorități naționale și internaționale anunță un potențial „nou val” al pandemiei de COVID-19 în toamna 2020, companiile producătoare sunt antrenate într-o cursă contra cronometru pentru dezvoltarea unui vaccin, iar în spațiul public abundă sugestiile că vaccinarea obligatorie ar fi singura cale de „revenire la normalitate”.

Sumar:

§1. Tematică și context	69
§2. Vaccinarea obligatorie din perspectiva drepturilor și libertăților	71
2.1. Regula: Consimțământul pacientului	71
2.2. Excepții și limitele lor	74
2.2.1. Legalitatea măsurii	75
2.2.2. Scopul legitim	75
2.2.3. Măsura – necesară într-o societate democratică	76
§3. Dispozițiile Proiectului	78
3.1. Vaccinarea obligatorie a copiilor	78
3.2. Vaccinarea obligatorie a adulților	79
§4. Proiectul, din perspectiva drepturilor și libertăților	80
4.1. Condiția legalității	80
4.2. Legitimitatea scopului	82
4.3. Necesitatea măsurii	82
4.4. Acces la justiție și repararea pagubelor	84
§5. Vaccinarea – obligatorie în cazul unui „nou val” al pandemiei de COVID-19?	85

Datele personale între pandemie și protecție, între hârtii și digitalizare

Criza determinată de evoluția pandemică a COVID-19 este o stare de fapt, căreia a fost necesar să i se opună măsuri energice, adoptate atât la nivelul Uniunii Europene, cât și la nivelul fiecăruia dintre statele membre, în scopul asigurării protecției sănătății cetățenilor Uniunii. Unele dintre aceste măsuri au avut un impact direct asupra prelucrării datelor cu caracter personal și în mod particular, a datelor personale cu caracter sensibil, privitoare la starea de sănătate. Într-o societate democratică este necesar ca în astfel de situații, aplicarea unor măsuri punctuale să nu se transforme în abuz și să nu determine încălcarea unor drepturi fundamentale, sub paravanul invocării protejării unor interese superioare, cum este și sănătatea publică.

Legislație incidentă: *Regulamentul (UE) nr. 2016/679* privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (JO L 119, 4.05.2016); *Legea nr. 190/2018* privind măsuri de punere în aplicare a Regulamentului (UE) 2016/679 privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor) (M.Of. nr. 651/26.07.2018); *Directiva 2002/58/CE* privind prelucrarea datelor personale și protejarea confidențialității în sectorul comunicațiilor publice (Directiva asupra confidențialității și comunicațiilor electronice) (JO L 201, 31.7.2002)

Bibliografie relevantă: *G. Zăfir*, Protecția datelor personale. Drepturile persoanei vizate, Ed. C.H. Beck, București, 2015; *I. Alexe, N.-D. Ploșteanu, D.-M. Șandru (coord.)*, Protecția datelor cu caracter personal, Ed. Universitară, București, 2017; *N. Ploșteanu (coord.)*, Ghidul practic pentru conformare cu Regulamentul General privind Protecția Datelor. Instrument de audit, Ed. Universul Juridic, București, 2019; *S. Șandru*, Protecția datelor personale și viața privată, Ed. Hamangiu, București, 2016; *R. Carp, S. Șandru*, Dreptul la intimitate și protecția datelor personale cu caracter personal, Ed. All Beck, București, 2005.

Sumar:

§1. Datele cu caracter personal și dreptul fundamental la protecția lor	90
1.1. Conceptul datelor cu caracter personal	90
1.2. Protecția datelor personale, ca drept fundamental	90
§2. Criza COVID-19 și prelucrarea datelor cu caracter personal	91
2.1. Cronologia crizei COVID-19	91
2.2. Măsuri legislative și alte norme de recomandare adoptate în scopul combaterii pandemiei de COVID-19, cu impact asupra prelucrării datelor cu caracter personal	92
2.2.1. La nivel național.....	92
2.2.2. La nivelul Uniunii Europene.....	92
§3. Prelucrarea datelor cu caracter personal în perioada pandemiei	93
3.1. Poate fi afectată această prelucrare?	93

3.2. Poate fi evitată afectarea prelucrării datelor personale?	94
§4. Combaterea pandemiei de COVID-19 și procesarea de date cu caracter personal	96
4.1. Termo-scanerile	96
4.2. Aplicațiile pentru combaterea pandemiei de COVID-19	98
4.3. Declarația privind starea de sănătate	99
§5. Domeniul judiciar și datele personale	100
5.1. Nevoia de reglementare post COVID-19	100
5.2. În loc de concluzii	101

Impreviziunea, forța majoră și cazul fortuit Instrucțiuni de folosire

Pandemia de COVID-19 reprezintă unul din puținele evenimente din perioada contemporană care s-a impus în ochii tuturor ca un eveniment excepțional apt să afecteze regimul juridic al tuturor obligațiilor contractuale. Pe cât de clară pare să fie toată această realitate, pe atât de multe întrebări pare că ridică. Prima și cea mai des întâlnită: *Ce fel de eveniment este pandemia de COVID-19? Un caz de forță majoră, un caz fortuit sau o cauză de adaptare a contractului în temeiul impreviziunii.* Simpla survenire a forței majore sau a unui caz fortuit nu afectează *ipso facto* obligațiile părților și nici derularea contractului. Pentru ca un eveniment fortuit să poată conduce la liberarea debitorului în baza art. 1634 din Codul civil și ulterior la desființarea de plin drept și fără vreo notificare a contractului, în temeiul art. 1557 din Codul civil, este necesar să existe un eveniment fortuit care să îndeplinească condițiile forței majore sau ale cazului fortuit, să existe în conținutul raportului juridic fie o obligație contractuală care are ca obiect bunuri individual determinat (iar nu bunuri de gen), fie o obligație *intuitu personae* și să existe o legătură de cauzalitate directă și exclusivă între evenimentul fortuit și imposibilitatea executării acestei obligații. În cazul obligațiilor al căror obiect îl constituie bunurile de gen, debitorul poate recurge la adaptarea contractului în temeiul impreviziunii, art. 1271 din Codul civil neavând un domeniu de aplicabilitate restrâns.

Sumar:

§1. Forță majoră, caz fortuit, schimbare a împrejurărilor sau (doar) o confuzie?	103
§2. Și totuși... ..	107
§3. Când și cum se poate adapta contractul în temeiul impreviziunii?	110
§4. Better to remember than sorry!.....	118

dr. Dan-Adrian CĂRĂMIDARIU

Lect. univ., Facultatea de Drept, Universitatea de Vest din Timișoara
Centrul pentru Dreptul Afacerilor Timișoara

drd. Maximilian-Andrei DRUȚĂ

Asist. univ., Facultatea de Drept, Universitatea de Vest din Timișoara
Centrul pentru Dreptul Afacerilor Timișoara

To heal or to kill a contract? Metamorfozele pandemiei în contractele civile

Interferențele pandemiei COVID-19 cu executarea contractelor civile pun în discuție modul în care agenții economici afectați în activitatea lor de acțiunea conjugată a pandemiei și a măsurilor legislative adoptate în vederea combaterii acesteia se pot folosi de teoria impreviziunii ori de forță majoră/cazul fortuit, cu efectul imposibilității fortuite de executare. Pentru a facilita o corectă încadrare juridică a evenimentelor care perturbă executarea contractelor sunt necesare câteva precizări doctrinare care să asigure o cercetare concretă, de la caz la caz, întrucât același eveniment poate avea valori juridice diferite în raporturi juridice diferite și, uneori, chiar în cadrul aceluiași raport. O serie de contracte (e.g., contracte de locațiune, distribuție, evenimente) au fost afectate de măsurile legislative adoptate în ultima perioadă, ceea ce ridică probleme privind soluționarea practică a unor potențiale litigii care ar putea să apară, precum și aspectele legate de regimul probator aplicabil în context.

Sumar:

§1. <i>Annus horribilis</i> în dreptul contractelor?	122
§2. Delimitarea analitică (și sintetică) a imposibilității fortuite de executare de impreviziune	124
§3. Dezvoltarea analizei imposibilității fortuite de executare și a impreviziunii	128
3.1. Generalități	128
3.2. Pandemia COVID-19: forță majoră sau caz fortuit?	128
3.3. COVID-19 și impreviziunea	139
3.4. Concursul clauzelor contractuale cu normele legale supletive	144
§4. Proba evenimentelor care afectează executarea contractelor	146
§5. Prevedere și prudență. În loc de concluzii	148

Chiar și bunurile de gen pier câteodată

Una dintre cele mai frecvente discuții juridice asociate pandemiei COVID-19 a fost legată de posibilitatea invocării „forței majore” cu privire la contractele aflate în derulare. Aspecte precum presupusa neputință de a invoca imposibilitatea fortuită de executare pentru obligații care privesc bunuri de gen par să fi fost deja tranșate, sub motiv că bunurile de gen nu ar pieri, deci executarea în natură ar fi totdeauna posibilă. Cu riscurile aferente parcurgerii unor drumuri ceva mai puțin bătătorite, rămân sub semnul întrebării o serie de aparente certitudini care s-au conturat în această perioadă, cu precădere asupra a trei chestiuni: (i) de ce este greșită în majoritatea situațiilor terminologia folosită în raport cu evenimentele de „forță majoră”; (ii) posibilitatea de a invoca exonerarea de răspundere pentru obligațiile al căror obiect derivat este reprezentat de bunuri de gen și (iii) situația bunurilor de gen limitat. Nu în ultimul rând, obligațiile bănești, care de obicei sunt asimilate celor care privesc bunuri de gen, constituie o situație ce necesită dezlegare.

Sumar:

§1. Terminologie: forță majoră sau imposibilitate fortuită de executare?	151
§2. Bunurile de gen și imposibilitatea fortuită de executare	153
2.1. Noțiunea de bun de gen	154
2.2. Interpretarea sistematică a textelor privind imposibilitatea fortuită de executare și bunurile de gen	155
§3. Obligațiile bănești	157
§4. Bunurile de gen limitat: o evadare din tradiție?	159
§5. Concluzii.....	161

dr. Petruța-Elena ISPAS

Conf. univ., Facultatea de Drept, Universitatea „Titu Maiorescu” din București

Avocat, Baroul București

dr. Mădălina DINU

Conf. univ., Facultatea de Drept, Universitatea „Titu Maiorescu” din București

Avocat, Baroul Ilfov

Executarea obligațiilor civile – o iluzie în contextul pandemiei

Având în vedere răspândirea virusului SARS-CoV-2 la nivelul Uniunii Europene, dar și declararea de către Organizația Mondială a Sănătății a existenței unei pandemii, autoritățile din statele membre au luat măsuri drastice în vederea stopării evoluției virusului. Impactul măsurilor luate de autoritățile române în executarea obligațiilor contractuale prezintă un deosebit interes în prezent și trebuie analizat modul în care aceste măsuri (inclusiv decretarea stării de urgență pe întregul teritoriu al țării) pot fi interpretate ca reprezentând cauze de nerăspundere, dar și condițiile pe care debitorii trebuie să le dovedească pentru a se exonera de răspundere civilă. În acest context, suscită interes și posibilitatea creditorilor de a se adresa executorului judecătoresc pentru a începe sau pentru ca acesta să continue executarea silită împotriva debitorilor care nu oferă executarea întocmai și la timp a obligațiilor contractuale. Ținând cont de decretarea stării de urgență pe întregul teritoriu al României, s-a pus problema suspendării termenelor de prescripție a executării silite, a suspendării efectuării propriu-zise a executărilor, a suspendării de drept a contestațiilor la executare silită și a altor cereri în materie înregistrate pe rolul instanțelor judecătorești.

Sumar:

§1. Considerații introductive privind cauzele exoneratoare de răspundere civilă.....	163
1.1. Reglementare	163
1.2. Justificare. Context național și internațional	163
§2. Forța majoră și posibilitatea invocării COVID-19 drept caz de forță majoră.....	164
§3. Efectele îndeplinirii condițiilor cerute de lege în materia forței majore	167
§4. Cazul fortuit – aplicabilitate imposibilă?	170
§5. Impreviziunea – alternativa forței majore?	170
§6. Influența pandemiei asupra executărilor silite	171
§7. Influența pandemiei asupra termenelor de prescripție în materia executării silite	172
§8. Suspendarea termenelor de prescripție a executării silite vs. suspendarea executării silite	174
§9. Influența pandemiei asupra îndeplinirii actelor de procedură în faza executării silite	175
§10. Concluzii.....	177

Cine achită nota de plată a crizei COVID-19?

Criza provocată de măsurile de ordin sanitar, luate în vedere prevenirii răspândirii epidemiei de COVID-19 și pentru gestionarea acesteia are numeroase consecințe financiare asupra întreprinderilor, în sensul unor pierderi cauzate oprirea activităților economice în unele sectoare. Legislația din România în materie de situații de urgență nu conține prevederi speciale cu privire la compensarea pentru daunele produse de măsurile luate în acest cadru, așa cum se întâmplă în alte jurisdicții, ceea ce justifică realizarea unei analize cu privire la cadrul legal în care această compensare urmează să aibă loc. Acest cadru bazat pe răspunderea civilă delictuală, dar și dificultățile și elementele specifice într-o situație precum cea privind despăgubirea subiecților de drept pentru pierderile suferite constituie premisa unei analize care se impune negreșit.

Sumar:

§1. Considerente de ordin general.....	179
§2. Cadrul legal din România	181
§3. Elementele răspunderii civile delictuale a autorităților publice în contextul efectelor epidemiei de COVID-19.....	183
3.1. În ceea ce privește fapta cauzatoare de prejudicii	183
3.2. În ceea ce privește legătura de cauzalitate dintre fapta delictuală și prejudiciu	184
3.3. În ceea ce privește prejudiciul și întinderea sa	184
3.4. În ceea ce privește vinovăția	184
§4. Evoluții recente privind acordarea de despăgubiri în urma unor acțiuni și decizii ale autorităților publice	185
§5. Concluzii.....	185

dr. Gabriela RĂDUCAN

Prof. univ., Facultatea de Drept, Universitatea „Titu Maiorescu” din București

Avocat, Baroul București

dr. Carolina-Maria NIȚĂ

Lect. univ., Facultatea de Drept, Universitatea „Titu Maiorescu” din București

Avocat, Baroul București

Virusul pandemic – efect de domino în judecarea cauzelor civile și de drept administrativ

Starea de urgență instituită prin cele două decrete ale Președintelui României a tras temporar cortina peste cea mai mare parte a activității de judecată, doar cauzele de urgență deosebită continuând să se judece, însă, chiar și acelea, în noii parametri impuși de situația excepțională. O serie de norme speciale, derogatorii de la dreptul comun (neînceperea, întreruperea sau suspendarea termenelor de prescripție, de decădere, de uzucapiune, de natură substanțială sau procesuală, deopotrivă; suspendarea de drept a judecării în cauzele neconsiderate de urgență deosebită, întreruperea termenelor de exercitare a căilor de atac, întreruperea sau suspendarea unor proceduri de executare silită; desfășurarea ședințelor de judecată prin videoconferință, comunicarea actelor de procedură pe cale electronică, instituirea unor cauze speciale de amânare a judecării, neînaintarea dosarelor la instanța superioară etc.) au schimbat paradigmele clasice ale activității judiciare, reflexia acestora continuând să se propage și *ex post*, necesitând interpretare și aplicare unitară nu doar pe perioada stării de urgență, ci și *ex tunc*.

Sumar:

§1. Introducere.....	188
§2. Implicații procesuale în materie non-penală.....	190
2.1. Procesele non-penale de urgență deosebită.....	190
2.2. Desfășurarea activității de judecată în cauzele non-penale de urgență deosebită	194
2.2.1. Fixarea termenelor	194
2.2.2. Ședințe de judecată prin videoconferință	194
2.2.3. Citarea și comunicarea actelor de procedură	196
2.2.4. Amânarea cauzei.....	197
§3. Prescripția. Decăderea. Uzucapiunea.....	199
3.1. Aspecte generale.....	199
3.2. Incidența în materie de prescripție	200
3.3. Incidența în materie de decădere	202
3.4. Incidența în materie de uzucapiune.....	204
§4. Alte cauze non-penale care nu sunt de urgență deosebită	205
4.1. Suspendarea de drept a judecării.....	205
4.2. Întreruperea termenelor (de decădere) de exercitare a căilor de atac	205
4.3. Neînaintarea dosarelor altei instanțe pe perioada stării de urgență	207

§5. Aplicabilitatea normelor speciale în materia executării silite.....	208
§6. Executarea silită a unor creanțe pe durata stării de urgență	210
6.1. Suspendarea sau neînceperea executării silite.....	210
6.2. Invocarea forței majore	216
6.3. Invocarea cazului fortuit	220
6.4. Impreviziunea	222
§7. În loc de concluzii.....	223

Ionuț MILITARU

Judecător, Curtea de Apel București

Călin-Viorel IUGA

Avocat asociat coordonator, Iuga & Asociații s.p.r.l.

Justiția civilă la distanță. Soluții de digitalizare

Apariția pandemiei, creșterea numărului de procese civile la nivel național, corelativ cu dezvoltarea tehnologiei informației și a sistemelor de comunicații, impun luarea unor măsuri rapide pentru a asigura în condiții optime accesul la justiție al cetățenilor. Starea de urgență sau de alertă provocată de pandemia COVID-19 are efecte asupra digitalizării procesului civil, din perspectiva soluțiilor implementate de instanțe, cu accent asupra videoconferinței. Această situație oferă o nouă perspectivă asupra beneficiilor pe care le-ar aduce reglementarea unei proceduri simplificate, alternative, în Codul de procedură civilă, prin care să se valorifice disponibilitatea părților care nu doresc să se înfățișeze în fața instanței de judecată, deschizând calea judecătii la distanță, ca prim pas spre desfășurarea exclusiv on-line a unui proces civil. Justiția la distanță ar fi o etapă spre justiția on-line, un proiect adaptat nevoilor actuale ale societății, menit să răspundă provocărilor mai sus menționate, nu înlocuiește justiția tradițională, ci o întărește și o sprijină.

Sumar:

§1. Introducere	226
§2. Soluții digitale implementate de instanțe. Videoconferința	227
2.1. Efectul stării de urgență asupra digitalizării procesului civil.....	228
2.2. Caracterul supletiv al normelor care reglementează dezbaterile	230
2.3. Caracterul excepțional al videoconferinței.....	231
2.4. Locul desfășurării procesului civil prin videoconferință.....	231
2.5. Operațiuni pregătitoare ale videoconferinței.....	232
2.6. Formalități în timpul ședinței de judecată	232
2.7. Solemnitatea ședinței de judecată.....	233
2.8. Publicitatea și contradictorialitatea	234
2.9. Limitările poziționării voluntare a uneia dintre părți la distanță	234
2.10. Limitări decurgând din principiul nemijlocirii	235
2.11. Înregistrarea ședinței	237
§3. Propuneri de lege ferenda privind judecata la distanță	237
3.1. Judecata la distanță prin confirmare tacită	239
3.2. Judecata la distanță din inițiativa părților.....	239
3.3. Specificul cercetării procesului desfășurat în procedura la distanță.....	239
3.4. Beneficii și sancțiuni	240
§4. Concluzii	241

Și vreme este pentru arbitraj... Cum soluționăm disputele în vremuri pandemice și postpandemice?

Arbitrajul este dintotdeauna soluția funcțională și eficientă de soluționare a litigiilor arbitrabile, o alternativă echipată cu instrumentele procedurale și tehnice necesare de rezolvare a litigiilor de la distanță. În fața gripării accentuate a mecanismului justiției publice, a instanțelor de judecată care a lăsat pentru toată lumea un sentiment de neputință, rămâne laudabilă reformarea rapidă a unor proceduri arbitrale clasice prin măsuri luate de către instituțiile arbitrale care să asigure continuitatea soluționării litigiilor ca o constantă de normalitate într-un mediu economic extrem de volatil. În acest context, atenția cade pe procedurile arbitrale existente care asigură soluționarea litigiilor rapid, în mod eficient și de la distanță și pe inițiativele forumurilor arbitrale domestice și internaționale de integrare a normalității soluționării litigiilor prin arbitraj în vremuri pandemice și postpandemice, care pot, deopotrivă, transforma justiția privată în alternativă preferată instanțelor de judecată în soluționarea litigiilor arbitrabile.

Sumar:

§1. Virusarea justiției publice ca urmare a declanșării pandemiei	244
§2. Caracteristici ale arbitrajului care îi asigură funcționalitatea în timpuri pandemice și post pandemice	244
§3. Arbitrajul domestic și internațional echipat procedural și tehnic cu instrumentele necesare	246
§4. Aplicabilitatea legislației de urgență și de alertă asupra arbitrajului	248
§5. Măsuri adoptate de forumurile locale pentru creșterea funcționalității arbitrajului	249
5.1. Răspunsul instituțiilor de arbitraj locale între conservare și proactivitate	250
5.2. Răspunsul instituțiilor de arbitraj internațional între solidarizare și specializare	251
5.2.1. Declarația comună a instituțiilor de arbitraj cu recunoaștere internațională	251
5.2.2. Preocupări individuale ale instituțiilor de arbitraj	252
5.3. Ghidul Institutului Certificat de Arbitri asupra procedurilor de soluționare a disputelor la distanță	253
5.4. Lansarea unor noi curți de arbitraj specializate – Curtea de Arbitraj pentru Artă	254
§6. Înflorirea platformelor de arbitraj	254
6.1. Platforma SCC de la simplificarea procesului arbitral prin digitalizarea completă a arbitrajului instituționalizat la virtualizarea completă a arbitrajului ad-hoc	255
6.2. Institutul Arbitral Român anunță lansarea platformei E-arbitraj	255
§7. Concluzii.....	255

Un panaceu: suspendarea contractelor de muncă

În perioadele de dificultate economică și de reducere a activității există două măsuri principale pe care angajatorii le pot dispune în mod unilateral (pentru a nu proceda la disponibilizări): ei pot suspenda contractul individual de muncă pentru șomaj tehnic sau prin reducerea săptămânii de lucru la 4 zile. Aceste ipoteze de suspendare au adus cu sine o serie de noi probleme practice și provocări.

Sumar:

§1. Preliminarii privind suspendarea pentru motive economice, tehnologice, structurale sau similare.....	257
§2. Suspendarea contractului de muncă pentru șomaj tehnic	258
2.1. Suspendarea contractului de muncă în temeiul art. 52 alin. (1) lit. c) din Codul muncii	258
2.2. Indemnizația de șomaj tehnic.....	259
2.3. Alte drepturi ale salariaților aflați în șomaj tehnic	263
2.4. Cazul salariaților cumularzi.....	264
2.5. Aspecte procedurale.....	265
2.5.1. Consultarea și informarea salariaților	265
2.5.2. Decizia de suspendare	266
2.5.3. Înregistrarea deciziei	266
2.5.4. Plata indemnizației	267
2.6. Drepturi ale profesioniștilor nesalariați	267
2.7. Interdicția poprii	269
§3. Reducerea săptămânii de lucru	269
§4. Astăzi	271

Delimitarea timpului de lucru de timpul de odihnă în timpuri de pandemie O problemă cu potențial de răspândire

Instituirea stării de urgență prin Decretul nr. 195/2020 a fost justificată în esență de răspândirea coronavirusului SARS-CoV-2 și necesitatea adoptării unor „măsuri urgente, cu caracter excepțional, în domeniul social și economic, pentru limitarea infectării” populației cu acest virus; prelungirea stării de urgență prin Decretul nr. 240/2020 a avut aceleași rațiuni. Unul dintre domeniile afectate în mod semnificativ în această perioadă a fost cel al relațiilor de muncă; totodată, fiind vorba de o amenințare la adresa sănătății publice, dar și de posibile amenințări la adresa ordinii publice, în contextul restricțiilor impuse și al schimbărilor majore în modul de viață al cetățenilor, aparent, activitatea serviciilor publice și a companiilor publice sau private implicate în furnizarea serviciilor și produselor de bază a fost în primul rând vizată. În acest context, pornind de la necesitatea declarată de adoptare a unor măsuri urgente, cu caracter excepțional, se pune problema, dacă în perioada stării de urgență, reglementările privind organizarea timpului de lucru au fost aplicabile, în ce limite și cu ce consecințe. Totodată, se pun numeroase probleme rezultate din tehnica legislativă deficitară cu privire la unele aspecte ale organizării timpului de lucru.¹

Sumar:

§1. Aplicarea normelor privind organizarea timpului de lucru	275
1.1. Activități excluse din domeniul de aplicare al Directivei 2003/88/CE	275
1.2. Derogări și excepții	277
§2. Implicațiile unor măsuri adoptate în starea de urgență	279
2.1. Organizarea telemuncii și muncii la domiciliu	279
2.2. Efectuarea concediului de odihnă	282
2.3. Izolarea la locul de muncă	284
2.3.1. Cadrul juridic special	284
2.3.2. Conținutul noțiunii	285
2.3.3. Punerea în aplicare a măsurilor	285
2.3.4. Aspecte relevante și consecințe juridice	288
§3. În loc de concluzii	296

Răspunde sau nu răspunde personalul medical? Aceasta este întrebarea

Într-o realitate firească, personalul medical este exonerat de răspundere în trei situații reglementate de Legea nr. 95/2006, dintre care cea în care acționează cu depășirea limitelor competenței, într-un caz de urgență, în care nu este disponibil personal medical specializat și cea în care acționează cu bună-credință, într-o situație de urgență, cu respectarea competenței acordate. Este excesiv să concluzionăm că indiferent de cazul de urgență, pandemia reprezintă o situație de urgență *per se*, iar personalul medical este exonerat de răspundere dacă și-a exercitat profesiunea în pandemie, indiferent de activitatea desfășurată. Astăzi, granița dintre malpraxis medical și exonerare de răspundere este fină și, ca atare, realitatea juridică pandemică și postpandemică privind malpraxisul medical subsumează o multitudine de microrealități juridice (cazuri propriu-zise), unice în considerarea aspectelor de fapt care le caracterizează. Este, astfel, imposibil de pronunțat, la acest moment (sau ulterior) o soluție de urmat, obligatorie *erga omnes*. Exceptând situațiile de vădită culpă profesională (intenționată, dar nu numai), tindem să anticipăm o relaxare în ce privește analiza rigurozității și a diligenței cu care a acționat personalul medical în pandemie, în considerarea *ineditului*, respectiv a tuturor factorilor de presiune (externi și interni) la care a fost supus și a absenței unor reguli clare de acțiune sau de răspundere.

Sumar:

§1. Chestiuni prealabile sau înainte de COVID-19.....	298
§2. Diferența dintre greșeală și eroare medicală	299
§3. <i>Medicul de suport</i> ¹ versus medicul specializat. Malpraxis sau exonerare de răspundere?	301
3.1. Între malpraxis și îndeplinirea unei activități legale sau a ordinului superiorului	303
3.2. Triajul – reflex al stării de necesitate în sens penal. O altfel de discriminare	305
§4. Cazurile de exonerare de răspundere – incidente sau temporar desuete?	307
§5. Telemedicina – cu un pas în fața COVID-19	310
§6. Sfaturi practice	311

Oops! Forță majoră! Comerț sub epidemie

„Noului” coronavirus îi stă bine numai în gâtul liliecilor. Putea rămâne liniștit acolo. Se spune că planeta noastră e în așa fel făcută, încât dacă un fluture bate din aripi într-un loc, peste câteva săptămâni, în alt loc, se formează un uragan. Exemplul acesta este, totuși, poezie, față de cel de acum, în care strănutul unui gurmand tenebros din China a iscat iureș în reanimările de pe planetă. În plus, a scos casele de marcat ale comercianților din prize și forța majoră din cărțile de drept civil, așa cum vom vedea în continuare.

Sumar:

§1. SARS-CoV-2, COVID-19, epidemie, pandemie	314
§2. Certificatele de situație de urgență	315
2.1. Record absolut de viteză a schimbărilor normative	315
2.2. Discriminarea inițială din certificatele de urgență	315
2.3. Situația actuală	317
2.4. Valoarea probatorie	317
§3. Beneficiul suspendării ratelor bancare	319
3.1. Aceeași discriminare, o nouă reparație	319
3.2. Saga Legii de aprobare a O.U.G. nr. 37/2020	319
§4. O.U.G. nr. 29/2020 vs. Codul civil și Legea nr. 62/2020	320
4.1. Instituirea unui <i>beneficiu</i>	321
4.2. Aplicabilitatea complementară a Codului civil	321
4.3. Ipoteze practice	323
4.4. Ambiguități legislative	326
4.4.1. Imposibilitatea fortuită de executare	326
4.4.2. Bani vs. alte bunuri de gen în art. 1634 alin. (6) din Codul civil	328
4.4.3. O dispoziție neclară	329
4.4.4. Alt act normativ, același domeniu de reglementare	329
§5. Febră și lege. Termomăsurarea	330
§6. Concluzii	331

Societăți, asociații și fundații: reuniuni... pandemice

Deși în ultimii ani au apărut o mulțime de cărți despre inteligența artificială, al căror mesaj clar era că viitorul nivel la care va trece societatea sau lumea va fi cel al digitalizării, că ultimele ființe umane semnificative sunt inventatorii AI (inteligență artificială), că marea problemă cu care se va confrunta lumea digitală va fi securitatea datelor stocate, nu se putea anticipa niciodată că trecerea la noul nivel se va face printr-o pandemie. Pandemia provocată de virusul SARS-CoV-2 (COVID-19) nu a schimbat doar viața persoanelor fizice, ci și viața persoanelor juridice. Distanțarea socială impusă prin Ordonanța militară nr. 2/2020 și restrângerea libertății de circulație a persoanelor fizice prin Ordonanța militară nr. 3/2020 a împiedicat participarea fizică la adunările generale ale asociațiilor sau ale organelor colegiale de administrare ale persoanelor juridice. Prin urmare, organizarea și desfășurarea adunărilor generale și a întâlnirilor consiliilor de administrație, de supraveghere sau a consiliilor directoare, după caz, au fost paralizate în această perioadă. Totuși, Guvernul s-a gândit destul de târziu să adopte măsuri pentru asigurarea continuității funcționării persoanelor juridice, arătându-și interesul pentru societăți și manifestând în mod nejustificat dezinteres pentru funcționarea altor persoane juridice cum sunt asociațiile și fundațiile.

Sumar:

§1. Apropierea: interzisă social, imposibilă virtual	334
1.1. Societățile pe acțiuni.....	334
1.2. Societățile cu răspundere limitată.....	335
1.3. Asociațiile și fundațiile.....	335
§2. Urgența întâlnirilor în starea de urgență	335
§3. Soluțiile de criză... pentru societăți	336
3.1. Soluții propuse.....	336
3.2. Soluții adoptate.....	337
3.2.1. Reguli privind funcționarea societăților.....	337
3.2.2. Reguli privind aplicarea în timp a ordonanței	340
3.2.3. Reguli privind înlăturarea unor cauze de nulitate	340
3.2.4. Reguli privind valabilitatea și prorogarea duratei de încetare a procurilor de vot.....	340
3.2.5. Prorogarea unui termen.....	341
3.2.6. Suspendarea executării unei obligații.....	341
§4. Criza de soluții pentru... asociații și fundații	341
§5. Virusarea... societăților și terapia... judecătorească	341
5.1. Procesul decizional desfășurat prin utilizarea unor programe informatice	341
5.2. Încheierea unor acte juridice supuse autorizării prealabile a organelor competente.....	342
5.3. Revocarea și antrenarea răspunderii administratorilor	342

5.4. Expirarea duratei mandatului de administrator și imposibilitatea numirii unui nou administrator	343
5.5. Numirea unui nou administrator	343
5.6. Imposibilitatea prezentării la notarul public în vederea încheierii actelor juridice în formă autentică la data stabilită în contract	344
5.7. Imposibilitatea prezentării la notarul public în vederea autentificării hotărârii de divizare/ fuziune în termen de 3 luni de la data publicării proiectului de divizare/fuziune	344
§6. Cu gândul la al doilea val sau a doua pandemie...	344

Drepturile pasagerilor: zboruri anulate în circumstanțe excepționale

Operatorii de transport aerian pot invoca „circumstanțele excepționale” constând în măsurile de restricționare a călătoriilor luate de autoritățile statale pentru prevenirea și limitarea răspândirii COVID-19, pentru a fi exonerati de răspundere contractuală pentru neefectuarea zborurilor, respectiv pentru anularea acestora cu mai puțin de două săptămâni înainte de data fixată ca fiind data plecării. În acest mod, operatorii de transport aerian nu vor datora pasagerilor o indemnizație în cuantumul fix de 250 euro, 400 euro sau 600 euro, conform criteriilor stabilite în art. 7 din Regulamentul (CE) nr. 261/2004. Aceste „circumstanțe extraordinare” nu pot fi invocate, în schimb, pentru a paraliza dreptul pasagerilor de a obține rambursarea costului biletelor conform art. 8 alin. (1) lit. (a) din Regulament. Rambursarea integrală a costului biletelor trebuie efectuată în termen de șapte zile de la cererea pasagerului în cazul transportului aerian, iar darea în plată sau rambursarea prin intermediul unui voucher este posibilă numai în cazul în care pasagerul își exprimă acordul în acest sens.

Sumar:

§1. Observații introductive	347
1.1. Natura contractuală a răspunderii operatorilor de transport aerian	349
1.2. Implicațiile forței majore asupra răspunderii civile a operatorilor de transport aerian	352
§2. Noli me tangere – „pericol de contaminare”	353
2.1. Solicitarea pasagerilor de rambursare integrală a prețului biletelor de călătorie	353
2.2. Solicitarea pasagerilor de plată a compensațiilor	355
2.3. Un <i>lanus</i> al raportului contractual de transport aerian: dreptul pasagerului de a alege între rambursarea prețului și redirecționare	355
§3. Traectoria evoluției drepturilor pasagerilor	357
3.1. Obligația de informare a operatorilor de transport aerian și dreptul corelativ al pasagerilor	357
3.2. Impactul măsurilor restrictive asupra dreptului la deservire/la asistență	359
3.3. Exonerarea de răspundere contractuală a operatorilor de transport aerian pentru anularea zborurilor	360
3.3.1. Impactul „circumstanțelor excepționale” asupra obligației operatorilor de transport aerian de plată a compensației	360
3.3.2. Absența efectelor exoneratoare ale „circumstanțelor excepționale” asupra obligației de rambursare a costului biletelor	361
§4. Caracterul voluntar al dării în plată propuse de către operatorii de transport aerian	363
4.1. Condiția existenței acordului pasagerului cu privire la voucherele de călătorie	363
4.2. Acordarea voucherelor de călătorie, ca alternativă la rambursarea efectivă a costului biletelor	365
4.2.1. Darea în plată convențională, ca soluție juridică la problema lichidităților	365
4.2.2. Caracteristici recomandate pentru acordarea voucherelor de călătorie, ca alternativă la rambursarea prețului biletelor, cu acordul pasagerilor	365
§5. Recomandări și soluții practice	367

Oxygen Not Included?

„Facilitățile” acordate debitorilor din contractele de credit bancar afectate de instituirea stărilor excepționale

Moratoriul pus la dispoziția debitorilor din contractele de credit și a celor asimilate este un mecanism *soft* de înlăturare a supraîndatorării, care presupune suspendarea obligației de plată a ratelor scadente, în baza unei autorizări legale, prin manifestarea de voință unilaterală a debitorului. Beneficiul vine împreună cu câteva potențiale „capcane”, identificate atât în actul normativ care îl instituie, cât și în normele sale de aplicare. Caracterul oneros al moratoriului presupune acumularea de dobânzi suplimentare, care i se impun debitorului și în ipoteza în care moratoriul este dublat de restructurarea creditului, fără extinderea perioadei de creditare, și care ar urma să fie calculate prin raportare la soldul creditului de la data activării facilității.

Sumar:

§1. Moratoriul ca instrument de înlăturare a supraîndatorării	370
§2. Circumstanțele excepționale ale adoptării moratoriului.....	372
§3. Domeniul de aplicare a moratoriului	374
3.1. Contractele	375
3.2. Părțile	376
§4. Mecanismul moratoriului. Condiții obiective	378
4.1. Anterioritatea contractelor	378
4.2. Absența maturității creditului.....	379
4.3. Nedeclararea scadenței anticipate a creditului	380
4.4. Neînregistrarea de restanțe	380
§5. Mecanismul moratoriului. Condiții subiective	381
§6. Mecanismul moratoriului. Prerogativa debitorului.....	383
§7. Mecanismul moratoriului. Efecte	386
7.1. Efecte cu privire la termenele de plată. Suspendarea și restructurarea	388
7.2. Efecte cu privire la termenele de plată. Rambursarea anticipată	391
7.3. Efecte cu privire la dobânzi. Regula: creditele, altele decât cele ipotecare.....	392
7.4. Efecte cu privire la dobânzi. Excepția: creditele ipotecare	394
§8. Appendix: o decizie a Curții Constituționale de „drept comparat intern”	396
§9. Concluzii (provizorii)	399

Cătălin I. RADBĂȚĂ

Avocat, RN Lex – Litigation & Insolvency

Vlad NICOLAE

Avocat, RN Lex – Litigation & Insolvency

Bat falimentele la ușă. Deschidem sau nu?

Scopul procedurii insolvenței este asigurarea unui cadru organizat în care debitorii aflați în dificultate financiară să se poată redresa, la adăpost de acumularea penalităților de întârziere și de executări silite. În același timp, trebuie asigurată maximizarea șanselor creditorilor de recuperare a creanțelor de la debitor. În contextul în care problema principală cauzată de pandemia COVID-19 este lipsa lichidităților, aceeași fiind și problema societăților în insolvență, nu este de înțeles cum de autoritățile naționale nu s-au aplecat asupra acestui domeniu cu o viziune mai clară de la bun început. Mai exact, insolvențele au rămas inițial blocate, ca urmare a măsurilor de urgență, foarte târziu au fost incluse în lista proceselor care se puteau judeca în starea de urgență (cel puțin cererile debitorului), iar apoi, abia în starea de alertă, la 2 luni de la instaurarea pandemiei, au fost adoptate măsuri expresive în acest domeniu. Plecând de la aceste premise, prezintă importanță modalitatea în care procedura insolvenței a interacționat cu criza COVID-19, structurată pe perioadele de (ne) reglementare pe care materia le-a cunoscut de la începutul acestei crize și până în prezent.

Sumar:

§1. Economia mondială îmbolnăvită de pandemie. Unde este rolul insolvenței?	401
§2. Insolvența, o materie uitată	402
2.1. Primele măsuri în domeniul justiției – coliziunea COVID-19 cu procedura insolvenței	402
2.2. Paradoxurile generate de coliziunea COVID-19 cu procedura insolvenței.....	405
§3. O vagă aducere aminte – prima etapă de reglementare și ce a caracterizat-o	407
3.1. Tribunalele pot judeca cererile debitorilor de deschidere a procedurii	408
3.2. Potențialul interes al creditorilor în formularea de cereri de deschidere a procedurii debitorilor	409
3.3. Creditorii nu aveau mijloace eficiente de a contesta deschiderea procedurii insolvenței. Opozițiile creditorilor sau apelurile părților interesate la deschiderea procedurii nu se puteau judeca pe perioada stării de urgență	409
3.4. Creditorii nu puteau suspenda încheierile de deschidere a procedurii la cererea debitorului	409
3.5. Termenele de decădere și de prescripție aferente procedurii insolvenței au rămas suspendate	410
§4. Insolvența intră în stare de alertă	411
4.1. Privire de ansamblu asupra măsurilor adoptate în domeniul insolvenței prin Legea nr. 55/2020	411
4.2. Condițiile deschiderii procedurii insolvenței în starea de urgență	413
4.3. Măsurile care privesc insolvențele aflate deja în curs	415
4.4. Concluzii privind măsurile adoptate prin Legea nr. 55/2020 – măsuri limitate și venite târziu.....	416
§5. Posibile sfaturi practice	417
5.1. Pentru creditori	417
5.2. Pentru debitori	417

dr. Paul PRISECARU

Cadru didactic asociat, Facultatea de Drept, Universitatea din București

Partener coordonator, Intuitive Economics

Regulile de concurență într-o lume binară

Epidemiile, războaiele, revoluțiile, crah-urile economice sau alte forme de dezastre, au condus, în trecut, la reducerea inegalității economice. Criza economică și socială provocată de pandemia actuală de COVID-19 și de măsurile de gestionare a acesteia, va avea efecte diferite (opuse) asupra inegalității, determinate, în primul rând, de structura radical diferită a economiei actuale (datorită globalizării și digitalizării) și de impactul diferit al pandemiei asupra vieții oamenilor. Numeroasele falii care deja se profilează în societate și în distribuția avuției, sunt rezultatul suprapunerii crizei actuale cu acțiunea simultană a unor forțe care au ca efect împingerea societății către o lume binară împărțită, fără cale de mijloc, în câștigători și pierzători. Regulile de concurență, aplicate cu inteligență, pot fi o parte importantă a soluției la această problemă. Fără să-și propună direct o reducere a inegalității, autoritățile de concurență pot acționa într-un mod în care să protejeze structurile concurențiale de piață, dar există riscul ca, în absența unor ajustări în interpretarea regulilor de concurență, aplicarea acestora să contribuie și ea la accelerarea inegalităților. Vor exista cel puțin patru puncte importante ale politicii de concurență, a căror interpretare va avea impact asupra noii lumi binare care se profilează: definirea obiectivelor politicii de concurență, apărările bazate pe eficiență economică, controlul concentrărilor și politica de sancționare. Pentru a păstra ceea ce s-a câștigat în acumulările deceniilor trecute, unele lucruri vor trebui să se schimbe.

Sumar:

§1. Dezastre, redistribuiri și inegalitate.....	420
§2. Infinitul dintre zero și unu.....	422
§3. Legile economiei și economia legilor.....	425
§4. Evoluție... pentru a preveni o revoluție.....	426
4.1. Obiectivele politicii de concurență.....	429
4.2. Apărările bazate pe eficiență economică.....	429
4.3. Controlul concentrărilor economice.....	430
4.4. Politica de sancționare.....	431
§5. Minunata lume veche.....	432

Fiscalitatea pe timp de pandemie: ajută sau omoară business-ul?

Odată cu instaurarea pandemiei și a stării de urgență în România au apărut și primele măsuri fiscale de susținere a agenților economici. Primele, adoptate la finalul lunii martie, pe 21 martie mai exact,¹ au fost inspirate și din practica altor țări europene. Măsurile fiscale au fost destinate, în primul rând, eforturilor de păstrare a angajaților, prin măsuri de tip șomaj tehnic, și, în al doilea rând, posibilității companiilor de a amâna plata impozitelor și taxelor datorate la data scadentă de 25 martie, respectiv impozitul pe profit pentru anul 2019 și celelalte taxe și impozite lunare aferente lunii februarie 2020.

Sumar:

§1. Măsuri pentru protecția angajaților	435
1.1. Șomajul tehnic	435
1.2. Concediu pentru părinți pe perioada închiderii școlilor	438
§2. Amânarea plății impozitelor și taxelor	439
2.1. Amânarea plății taxelor, fără penalități și dobânzi de întârziere	439
2.2. Alte măsuri de prorogare și bonificații	440
2.2.1. Declarația unică	440
2.2.2. Taxe locale	440
2.2.3. Măsuri fiscale privind chiriile	441
2.2.4. Impozitul specific în HoReCa	442
2.2.5. Facilități fiscale pentru plata de bonusuri	443
§3. Bonificații pentru plata la timp a impozitului pe profit/venit	443
§4. Alte aspecte fiscale ce pot deveni relevante în contextul COVID-19	444
§5. Scutirea de la plata TVA în vamă pentru importurile de echipamente medicale	445
§6. Amnistia fiscală	446
6.1. Cine poate beneficia și în ce condiții?	446
6.2. Aspecte practice ale amnistiei oferite prin O.U.G. nr. 69/2020	448
§7. Despre certificatul de situații de urgență	448
§8. Concluzii	449

drd. Laura-Alexandra FARCA

Facultatea de Drept, Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca

Avocat, Baroul București

dr. Dacian C. DRAGOȘ

Prof. univ., Center for Good Governance Studies, Universitatea „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca

Achizițiile publice – viteză: un sport la care suntem campioni!

România a derogat de la prevederile unionale în domeniul achizițiilor publice în timpul stării de urgență cauzate de pandemia generată de noul tip de coronavirus, SARS-CoV-2. Autoritățile contractante au utilizat în principal formalitățile aplicabile achizițiilor sub praguri pentru a face față volatilității prețurilor unor produse de protecție medicală. Utilizarea formalităților aferente achizițiilor sub praguri a continuat chiar și ulterior emiterii recomandării Comisiei Europene de a utiliza cu prioritate procedurile accelerate sau procedura negocierii fără publicare din motive de extremă urgență. Prin urmare, Comisia Europeană poate iniția procedura de *infringement* împotriva României. Mai mult, termenele de formulare a unei contestații în materia achizițiilor publice au încălcat principiul securității juridice întrucât a existat un grad ridicat de incertitudine în privința suspendării acestor termene chiar la nivelul unor completuri din cadrul Consiliului Național de Soluționare a Contestațiilor. Prin urmare, unii operatori economici au fost privați de dreptul la un remediu util și efectiv. Pe de altă parte, la încetarea stării de urgență, aplicarea unor mecanisme specifice din domeniu (acorduri-cadru, achiziții centralizate) sau utilizarea achizițiilor sociale în proiecte de infrastructură sau IT pot combate șomajul și a ajuta alte categorii sociale defavorizate.

Sumar:

§1. Răspunsul Uniunii Europene la criza COVID-19: de la achiziții comune	
la orientări în aplicarea legislației	452
1.1. Criza SARS-CoV-2 și măsurile Comisiei Europene.....	452
1.2. Reacția Uniunii Europene în domeniul sănătății.....	453
1.3. Orientările Comisiei Europene privind achizițiile publice în stare de urgență:	
între soluții inedite și exigențele reglementărilor existente	455
1.3.1. Regula aplicării licitației deschise sau restrânse accelerate (reducerea termenelor).....	456
1.3.2. Condițiile aplicării negocierii fără publicare pentru extremă urgență	458
1.3.3. Negocierea implică evenimente imprevizibile pentru respectiva autoritate contractantă	459
1.3.4. Urgență extremă care face imposibilă respectarea termenelor.....	459
1.3.5. Existența legăturilor de cauzalitate dintre extremă urgență și eveniment	460
§2. Utilizarea achizițiilor directe și a negocierii fără publicare prealabilă:	
excepții de la principiul transparenței impuse de condițiile pieței	460
2.1. Prezentarea cronologică a principalelor modificări legislative în materie	460
2.1.1. Prima etapă a stării de urgență: Decretul de instituire	460

2.1.2. A doua etapă: Decretul de prelungire	463
2.1.3. A treia etapă: Starea de alertă	465
2.2. Riscuri legale externe: încălcarea principiului priorității dreptului unional și potențialul risc de infringement din partea Comisiei Europene?	466
2.3. Riscuri legale interne: nulitatea absolută a contractului de achiziție publică și sancțiuni administrative	467
§3. Aspecte problematice în executarea contractului de achiziție publică în pandemie	469
3.1. Modificarea contractului de achiziție publică ca urmare a unor circumstanțe imprevizibile cauzate de pandemie.....	469
3.2. Forța majoră, impreviziunea și pandemia?.....	470
§4. Accesul la remedii a încălcat principiul securității juridice?	470
4.1. Soluționarea în fața C.N.S.C. și a instanțelor de judecată	470
4.1.1. Măsuri luate privind soluționarea dosarelor.....	470
4.1.2. Risc de insecuritate juridică în privința termenelor de contestare	471
§5. Provocări la încetarea stării de urgență/alertă.....	472
§6. Bune practici și recomandări în viitor	473

Sunt pregătite autoritățile administrației publice locale pentru o situație de urgență?

Evoluția situației epidemiologice din România, a măsurilor de prevenire și combatere a efectelor pandemiei de COVID-19, a determinat o „conjunctură legislativă”, care impune prudență și reflecție asupra rolului autorităților administrației publice, pe nivele de administrație, asupra transferului de competențe și, mai cu seamă, a capacității administrative a acestora de a asigura servicii publice de interes general. Făcând abstracție de aspectele doctrinare privind calificarea ca izvor al dreptului administrativ a Decretelor Președintelui, prezintă importanța exemplificarea complexității și importanței activității autorităților administrației publice locale prin prisma lor de autorități de „punere în executare”, în temeiul și în conformitate cu legea, a normelor juridice. Potrivit principiilor constituționale și legale de organizare și funcționare, autoritățile administrației publice locale dispun de „plenitudinea” de competență în materia furnizării și gestionării serviciilor de interes local, ceea ce impune, cu necesitate, o corelare a competențelor și atribuțiilor legale ale acestora, cu resursele financiare de care dispun. Fiind o activitate de organizare a executării și de executare în concret a legii, administrația are ca scop satisfacerea nevoilor generale ale societății, astfel că orice situație excepțională, ca cea pe care o reprezintă COVID-19, impune măsuri riguroase și rapide de atenuare a efectelor, de sporire a eficienței actului administrativ, atât pentru prevenirea răspândirii epidemiei, cât și pentru reluarea cât mai grabnică a activității economice și a funcționării instituțiilor, autorităților centrale și locale.

Sumar:

§1. Cadrul general în materia situațiilor de urgență	475
1.1. Capacitatea administrativă a unității administrativ-teritoriale.....	476
1.2. Restrângerea atribuțiilor autorităților administrației publice locale	478
1.3. Atribuții specifice ale autorităților administrației publice locale	479
1.3.1. Carantina instituționalizată	479
1.3.2. Prefectul	480
1.3.3. Comitetele locale pentru situații de urgență	480
§2. Capacitatea financiară a autorităților administrației publice locale	482
2.1. Măsuri în domeniul protecției sociale	482
2.2. Măsuri în domeniul sănătății, asistenței și protecției sociale	486
2.3. Măsuri în domeniul educației	488
2.4. Alocații și subvenții	489
2.5. Dreptul de petiționare și asigurarea transparenței.....	491
§3. Putem evalua impactul bugetar al situațiilor de urgență?	492
§4. Să fim realiști sau critici în privința bugetelor locale?	493

Amenzile în urgență. Agentul 007 în alertă!

Starea de urgență a implicat majorarea substanțială a cuantumului amenzilor aplicate pentru contravenții comise în legătură cu regimul juridic al acestei stări și aplicarea „pe scară largă” a acestora. La final însă, Curtea Constituțională a apreciat că întreg sistemul contravențional specific este neconstituțional, motiv pentru care se impune o analiză a efectelor acestei decizii. Pe de altă parte, în starea de alertă, chiar dacă s-a revenit la sistemul clasic al „descrierii” faptelor contravenționale, descrierea este făcută prin trimitere la acte normative inferioare, pe de-o parte, iar, pe de altă parte, impune ca agentul constator să beneficieze de capacitățile legendarului Agent 007!

Legislație incidentă: O.G. nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor (M.Of. nr. 410/25.07.2001);
Constituția României, republicată (M.Of. nr. 767/31.10.2003)

Sumar:

§1. Introducere	497
§2. Regimul contravențional în perioada stării de urgență	497
2.1. Ce fapte au constituit contravenții la regimul stării de urgență?	497
2.2. Care au fost limitele amenzii? Incidența principiului ablațiunii și modul de aplicare a acestui principiu	498
2.3. Sancțiunile complementare prevăzute de O.U.G. nr. 34/2020. Mod de aplicare.....	499
2.4. Persoana juridică a răspuns contravențional cu privire la contravențiile specifice regimului stării de urgență?	500
2.5. Procedura de constatare a contravențiilor și de aplicare a sancțiunilor principale și complementare	500
2.6. Executarea sancțiunilor contravenționale în materia stării de urgență	501
§3. Decizia nr. 152/2020 a Curții Constituționale și efectele acesteia	501
3.1. Aspecte preliminare	501
3.2. Motivarea Curții Constituționale.....	502
3.3. Probleme ale sistemului judiciar generate de decizia Curții Constituționale. Posibile soluții.....	504
3.4. Aplicarea în timp a efectelor Deciziei Curții Constituționale nr. 152/2020	505
3.5. Efectele decontravenționalizării (dezincriminării contravenționale) cu privire la sancțiunile aplicate	506
3.6. Mijloacele procedurale de invocare a decontravenționalizării	506
3.7. Termenele de formulare a plângerilor contravenționale	507
3.8. Posibilitatea restituirii amenzilor aplicate și achitate de unele persoane.....	507
3.9. Cauze și efecte.....	508
§4. Regimul contravențional specific situației excepționale în perioada 13-17 mai 2020	508

§5. Regimul contravențional prevăzut de Legea nr. 55/2020 pentru perioada stării de alertă.....	508
5.1. Contravențiile prevăzute în Legea nr. 55/2020.....	508
5.2. Utilizarea măștii de protecție și Agentul 007.....	510
§6. Concluzii.....	511

dr. Valerian CIOCLEI

Prof. univ., Facultatea de Drept, Universitatea din București

Avocat, Partener of counsel ZRVP

Molimă și pedeapsă

Aspecte criminologice și de drept penal

Cuvântul molimă, de origine neogreacă, este un arhaism, sinonim cu cuvântul epidemie. Atât în trecut, cât și în vremurile noastre, starea de criză sanitară, specifică epidemiei, este însoțită, de regulă, de o serie de alte fenomene sociale, ieșite din tiparul comun. În acest context, fenomenul criminal și reacția statală împotriva acestuia capătă și ele unele manifestări deosebite față de starea de normalitate. Sub titulatura de mai sus am reunit un eseu criminologic și un studiu critic de drept penal. Primul material a fost conceput „la cald”, în perioada de debut a stării de urgență, având în vedere că unul dintre obiectivele sale a fost acela de a încerca, pe cât posibil, o anticipare a evoluției fenomenului criminal în contextul crizei ce a fost generată de pandemie. Al doilea material a fost conceput „la rece”, în perioada de final a stării de urgență, având în vedere că scopul său a fost o analiză cât mai obiectivă a reacției statale, respectiv a modificărilor și completărilor aduse Codului penal, prin O.U.G. nr. 28/2020.

Sumar:

§1. Impactul stării de urgență asupra fenomenului criminal. Certitudine și probabilitate	513
1.1. Zona de certitudine	513
1.2. ...Zona de probabilitate	515
1.3. Concluzii	518
§2. O perspectivă critică asupra modificărilor și completărilor aduse Codului penal prin O.U.G. nr. 28/2020	518
2.1. Natura juridică a Ordonanței	519
2.2. Probleme punctuale.....	520
2.2.1. Falsul în declarații.....	520
2.2.2. Zădărnicierea combaterii bolilor	522
2.2.3. Omisiunea declarării unor informații	526
2.3. Concluzii	527

dr. Andrei ZARAFIU

*Conf. univ., Facultatea de Drept, Universitatea din București
Avocat partener, SCA Micu, Zarafiu & Asociații*

drd. Corl-Cătălina GEANĂ

*Facultatea de Drept, Universitatea din București
Judecător stagiar, Judecătoria Buzău*

drd. Cristina-Georgiana IORDACHE

*Facultatea de Drept, Universitatea din București
Judecător stagiar, Judecătoria Videle*

Iluzia timpului pierdut sau despre suspendarea cauzelor și întreruperea termenelor în materie penală în context pandemic

Dezbătute și analizate în principal din perspectiva interdicțiilor impuse, actele normative care au configurat regimul juridic al perioadei de criză actuală au generat consecințe semnificative în materie judiciar penală. Dispozițiile referitoare la suspendarea cauzelor și întreruperea termenelor în acest domeniu suscită unele manifestări de moment, implicând, în egală măsură, și consecințe viitoare. Instituțiile evocate, cu premisele generale și registrul complex în care acestea se manifestă, au cunoscut modalități inedite prin care au fost adaptate contextului actual. Abandonând confortul unei analize realizate într-un cadru previzibil, cristalizat jurisprudențial și doctrinar, reliefaarea situațiilor nemiintâlnite necesită oferirea unor posibile soluții.

Sumar:

§1. Considerații generale	529
§2. Delimitări de ordin teoretic asupra unor instituții de drept procesual penal	529
2.1. Cazurile de suspendare a urmăririi penale.....	530
2.2. Cazurile de suspendare a judecării	532
2.3. Consecințele procedurale ale suspendării.....	534
2.4. Concluzii preliminare	535
§3. Manifestări actuale ale virusului SARS-CoV-2 în desfășurarea activităților judiciare în materie penală	535
3.1. Efectele juridice asupra cauzelor penale aflate în cursul urmăririi penale.....	536
3.2. Efectele juridice asupra cauzelor penale aflate în cursul judecării	540
3.3. Critica mijlocului la care s-a recurs pentru temporizarea activității judiciare	543
3.4. Schimbarea paradigmei asupra termenelor în materie procesual penală în contextul crizei sanitare.....	546
§4. Consecințe viitoare ale dispozițiilor referitoare la suspendarea cauzelor și întreruperea termenelor în materie penală determinate de virusul SARS-CoV-2	550
§5. Concluzii	551

Suspendarea sau continuarea cursului termenului prescripției răspunderii penale pe durata stării de urgență?

Instituirea stării de urgență determinată de pandemia COVID-19 a adus cu sine restrângerea activității instanțelor judecătorești la soluționarea cauzelor care prezintă o urgență deosebită. Aceasta, deși art. 3² din O.U.G. nr. 1/1999 stabilea că accesul liber la justiție nu poate fi restrâns pe durata stării de urgență, tocmai pentru că, având în vedere măsurile excepționale pe care aceasta le presupune, instanțele ar trebui să vegheze la respectarea legilor și Constituției, pentru protecția drepturilor și libertăților fundamentale, chiar restrânse. Odată cu această măsură, curgerea timpului fiind implacabilă, s-a pus problema care vor fi efectele întreruperii temporare, dar imprevizibile, a activității instanțelor asupra prescripției răspunderii penale în condițiile în care nu mai erau judecate cauzele penale care nu aveau caracter urgent. Deși ar fi putut fi avut în vedere art. 156 din Codul penal, prin decretele de instituire a stării de urgență s-a încercat găsirea unei soluții la această problemă, dispunându-se suspendarea cursului termenului de prescripție a răspunderii penale. Textele incidente nu sunt însă la adăpost de critici și pun la rândul lor o serie de probleme de interpretare și aplicare care se vor transpune în probleme de practică judiciară atunci când va fi invocată împlinirea termenelor de prescripție.

Sumar:

§1. Prezentarea problemei de drept.....	554
§2. Procesele penale în care se suspendă prescripția răspunderii penale	555
2.1. Cauzele în care nu se efectuează acte de urmărire penală	555
2.2. Cauzele în care procesul penal este suspendat	555
§3. Suspendarea cursului termenului prescripției răspunderii penale – o normă retroactivă și previzibilă?	559
§4. Concluzii.....	564

Politici publice ale Uniunii în criză economică Căutăm consensul sau salvăm economia?

Criza medicală fără precedent cu care s-au confruntat țările membre ale Uniunii Europene, nevoia de a fi luate măsuri excepționale care au presupus închiderea unor întregi sectoare economice, limitarea circulației în localități, suspendarea dreptului la liberă circulație a persoanelor, au determinat începutul unei crize economice profunde. Milioane de locuri de muncă desființate, milioane de contracte de muncă suspendate, creșterea cheltuielilor din sistemul public, în special din domeniul sanitar și cel al asigurărilor sociale, sunt realități cu care se confruntă economiile țărilor membre ale Uniunii. În fața acestei situații de criză, Comisia Europeană, dar și șefii de stat sau de guvern reuniți în Consiliul European au dezvoltat o serie de proiecte care să susțină economiile și să reechilibreze datoriile suverane ale statelor. Peste 2.000 de miliarde puse în joc de Comisia Europeană, dintre care peste 30 de miliarde ar fi alocabile României, politici noi, reluare de teme pentru care nu s-a găsit un consens, pregătirea cadrului financiar multianual, dificultăți de abordare generate de fluiditatea situației medicale și de procesul legislativ complex constituie premise pentru o serie de riscuri care pot apărea în acțiunea de restabilire a mecanismelor economice.

Sumar:

§1. Uniunea Europeană, înainte de pandemie	566
1.1. Brexit și implicațiile sale.....	566
1.2. Alegerile din Uniune.....	566
1.3. Cadrul financiar multi-anual.....	567
1.4. Stat de drept și principii democratice.....	567
1.5. Acțiunea externă.....	567
1.6. Relațiile economice	568
1.7. Economia Uniunii.....	568
§2. Criza medicală	568
2.1. Apariția primului focar al epidemiei.....	568
2.2. Măsurile adoptate de statele europene	569
2.3. Consecințele imediate ale pandemiei.....	569
§3. Efectele pandemiei în stabilitatea economică	570
§4. Măsuri de redresare economică	571
4.1. Primele măsuri adoptate.....	571
4.2. Solidaritate în Consiliul European, divergențe în fața Curții de Justiție	572
4.3. Acțiuni recente ale Comisiei Europene.....	572
§5. Ajutor de stat și piață internă în Uniunea Europeană	575
§6. Evoluții de urmărit	576